

Om Gaza och folkrätten

Referat från heldagsseminarium i ABF-huset i regi av ABF, Appell Gaza, Judar för israelisk-palestinsk fred, Leopard förlag, Ordfront, Palestina-grupperna i Sverige, Svenska Barnmorskeförbundet, Svensk sjuksköterskeförening och Vårdförbundet.

Seminarier inleddes av Vårdförbundets ordförande Ingrid Frisk som betonade vårdfolkets etik att göra gott, att tjäna mänskligheten och bidra till ett gott samhälle. Att man måste ta ställning för mänskliga rättigheter och stödja civilbefolkningen både i krig och fred, under konflikt och ockupation. Detta var, sade hon, ett gränsöverskridande engagemang. Seminariet leddes sedan av Anna Nordfjell från Svenska barnmorskeförbundet.

Därpå framträdde de bägge norska läkarna Mads Gilbert och Eriks Fosse som anlände till Gaza bara ett par dagar efter att attacken inletts den 27/12 2008 och sedan opererade i tolvtimmarsskift på Al Shifa-sjukhuset under ständigt pågående bombardemang av israeliskt flyg och från 3/1-09 även av marktrupper. Deras berättelser, ackompanjerade av av fruktansvärda bilder av skadade människor – inte minst barn, som utgjorde 30 procent av de dödade – var skakande och framfördes med ett enormt engagemang av talarna, som nu gjort det till sin uppgift att sprida kunskap om vad som skedde i Gaza och kämpa för att blockaden hävs – i morgon! – och att ockupationen, som de valde att kalla de israeliska bosättningarna på palestinskt område, upphörde eller i varje fall inte utvidgades. Deras vittnesmål finns nu samlat i deras bok "Ögonen i Gaza" som getts ut av ordfronts förlag. Leopards förlag har utgivit den sk Goldstonerapporten om Gaza i svensk sammanfattning, inklusive slutsatser och rekommendationer, mer härom nedan.

De bägge läkarna berättade att i Gaza bor ca 1 ½ miljon människor som alla var helt instängda i området när attacken skedde – de hade ingenstans att fly. Genom Goldstonerapporten, som refererades senare under dagen, är det fastslaget att attacken ledde till att flera sjukhus, parlamentet, regeringsbyggnader, Gazas största fängelse och tiotusentals bostäder jämnades med marken. Ännu ett år senare bor folk i tält eftersom Israel förbjuder all införsel av byggnadsmaterial. All införsel av mat och andra förnödenheter sker via 600 tunnlar från Egypten. Under attacken döddes 1430 personer varav 430 var barn och 210 kvinnor. 5 400 människor skadades och man räknar med att alla barn och många vuxna är traumatiserade genom dessa krigsupplevelser. 13 israeler döddes i samband med attacken.

Efteråt har israelisk militär konstaterat att man träffade 90 procent av avsedda mål, man visste alltså precis vad man gjorde. Ett av de värsta dåden var attacken på FN-skolan i Yabalya dit 2000 barn tagit sin tillflykt varvid först 24 barn dog och 40 skadades och i en andra attack utanför skolan mellan 40 och 50 barn omkom. Israel har förklarat att attacken skedde eftersom raketer avfyrats från skolan, men reportage i De Spiegel har visat att så inte var fallet och dessutom citerat en israelisk kommentar om att det "bara var Hamasbarn" som döddes.

Läkaren Mads Gilbert berättade också om ett par esnkilda fall, bl a storfamiljen Samoni där 50 döddes och 40 skadades när attacken skedde i gryningen. Kvar fanns bara en 18-årig ung kvinna och hennes nio-månaders baby som hon skyddade med sin egen kropp under anfallet. Babyn fick vänster hand svårt skadad och flera fingrar måste amputeras. Hon och hennes mamma är nu ensamma i världen, ändå kunde man se en mirakulös utveckling hos den lilla flickan när läkarna gjorde återbesök ett år senare. Samma sak gällde en nioårig flicka som begravts i rasmassorna i tre dygn och räddats av sin äldre bror. När hon grävdes fram såg hon ut som en gammal kvinna men hon var inte dödligt skadad utan ett år senare hade även hon repat sig och kunde le mot kameran.

De bägge läkarna ville inte använda ordet krig mellan två ungefär jämbördiga krigsmakter utan ansåg att överfall var ett mera adekvat ord. De kallade Israels agerande för statsterrorism, det gällde även ockupationen av palestinsk mark, och betonade att 80-90 procent av offren för

Gazaanfallet var civila.

Efter denna inledning följde ett avlyssningsbart telefonsamtal via videolänk mellan barnneurologen David Henley och hans palestinska kollega dr Eyad, ordförande för Gaza Community Mental Health Programme om militäroffensivens effekter på den mentala hälsan i ett land där hälften av befolkningen är under 18 och 70 procent under 25. Alla är traumatiserade genom kriget, men att man ändå fortsätter att leva och utvecklas är till stor del den palestinska familjens förtjänst, där barn och unga finner en trygghet, liksom en enastående kampmoral och värdighet och bibehållen förmåga till empati. Så mycket värre då när ett barn anklagande säger till sin arbetslösa och utblottade far, varför satte du mig till världen när du inte kan försörja mig? Sådana föräldranelag skadar både föräldrar och barn svårt och underminerar den trygghet som barnen behöver. Det svåraste, vittnade många överlevande om, var att inte ha någonstans att ta vägen, ingenstans att fly. Läkare i Gaza har vänt sig till israeliska läkarförbundet för att få stöd och hjälp men inte fått något svar. De tre läkarna på konferensen betonade dock att de inte var ute efter att demonisera det isrealiska folket, där fanns många bra personer. Hittills har dock förslag och krav på en vetenskaplig dokumentation av långsvriga skador av anfallet som hörselnedsättning, anemi, muskelförtvining och förkortad längdväxt hos barn pga näringsbrist m m icke hörtsammats.

Lotta Schüllerquist, tidigare Mellanösternkorrespondent för DN, numera frilansreporter med otaliga Israelresor både under och efter kriget bakom sig, berättade om den fysiska förstörelsen av Gaza och också hon visade en rad skrämmande bilder, bl a av fosforbomber som exploderade mot himlen under väldig rökutveckling. Sådana bomber är avsedda att dölja trupprörelser och är förbjudna att användas mot människor, sade hon. Användningen av fosforbomber är en av anklagelsepunkterna mot Israel i Goldstonerapporten. Hon refererade även till Carl Bildt, den ende utrikesministern från EU som besökt Gaza efter kriget, som vid sitt besök sade att det var fråga om en systematisk ekonomisk förstörelse.

Hon berättade om en pojke som förlorat sex bröder och sin far vid det israeliska anfallet då soldaterna även dödat alla familjens kor och bränt ned laduården. Pojken gick varje dag till sin fars grav, pratade med sin pappa och berättade om vad han varit med om under dagen och att han inte behövde oroa sig utan att pojken mådde bra och skulle ta väl hand om sin mamma som också överlevt attacken. Pojken hällde också lite vatten på graven "för döda blir också törstiga". När hon besökte pojken ett år senare gick han fortfarande till graven men nu inte varje dag utan en gång i veckan och till sin mamma sade han att nu ska du inte gråta längre för pappa är i paradiset och han har det bra.

Under eftermiddagen visades också en inspelad intervju med en israelisk soldat från rörelsen "Braking the Silence" där soldater vittnar om övergrepp som de tvingats begå under sin tjänst i armén. Den unge mannen berättade att ordern när det gällde attacken mot Gaza var att man skulle skjuta hänsynslöst utan några frågor eller betänkligheter beträffande vad eller vem man träffade. Någon sådan order hade han aldrig tidigare fått. Övriga vittnesmål på filmen gjordes anonymt, undantaget var just denna soldat.

På eftermiddagen talade även advokaten och generalsekreteraren i International Legal Assistance Consortium Christian Åhlund. Han berättade att konsortiet, som representerar tre miljoner jurister över hela världen, i slutet av förra året utsåg Richard Goldstone till den förste mottagaren av det nyinstiftade Stockholm Human Rights Award. Den sydafrikanske domaren, som lett undersökningen av Gazaattacken, var den förste domaren vid krigsförbrytardomstolen i Haag och domare vid både Rwandarättegången och när det gällde krigsförbrytarna från det forna Jugoslavien. Nu har han lett den undersökning som resulterat i den sk Goldstonerapporten där död och förstörelse redovisas på torr juristprosa. Bl a konstateras att 200 000 ton orenat avloppsvatten släpptes ut på odlingarna så att grönsakerna inte kunde skördas, den enda mjölfabriken förstördes och 50 000 kycklingar dödades så att Gazas hela äggproduktion gick om intet. Israel har under hela tiden som undersökningen pågått vägrat att samarbeta. Undersökarna fick till slut möjlighet att ta sig in i Gaza via Egypten och de vittnen som man ville höra fick flygas ut till Genève. Sammanlagt hördes 188 vittnen. De israeliska kommentarerna talar för sig själva: Den israeliske presidenten Shimon Perez sade den 11/11 2009 att Goldstone var "en liten man, som

saknar sinne för rättvisa, en tekonokrat utan verklig förståelse för rättskipning, som är ute för att skada Israel” och Israels FN-ambassadör Gabriela Shalev sade i säkerhetsrådet den 4 november 2009 att Goldstonerapporten är född i hat och verkställd i synd. Om FN ställer sig bakom rapporten kommer Israel inte att ha några fredsförhandlingar med palestinierna, har premiärminister Nethanyahu förklarat. Vissa kritiker har även beskyllt Goldstone för att vara antisemit trots att han själv är jude och sionist, sitter i styrelsen för Hebrew University och har en dotter som sedan flera år bor i Israel och talar flytande hebreiska.

De krav som framställs i rapporten, som även tar upp Hamas raketbeskjutningar av Israel och deras förföljelser och mord på ”avfallingar” inom den egna rörelsen, går ut på att parterna själva ska undersöka och lämna sin uppfattning när det gäller de brott mot krigets lagar, som Goldstonerapporten redovisar. Om inte, skall anklagelserna föras vidare till krigsförbrytardomstolen, ICC (International Criminal Court) i Haag. EU-parlamentet har nyligen gett rapporten sitt stöd, men EU tvekar fortfarande. England har dock avvikit från sitt traditionella stöd till USA, som helt avvisar rapporten, och ställt sig bakom Goldstone.

Gustav Fridolin och Helle Klein stod för dagens slutinlägg. Fridolin ville framhålla tre aspekter: För det första att Goldstonerapporten handlar om brott – äntligen har man kommit bort från den politisering av frågan som hittills gjort det nästan omöjligt att tala om vad som skett, nu däremot kan man diskutera utifrån folkrättsliga utgångspunkter. Rapporten slår också fast att det inte handlar om krig mellan två jämbördiga parter utan om ockupant och ockuperade – där den starkare parten har huvudansvaret. För det andra att Goldstoneapporten är oantastlig. Trots de hårda angreppen från Israel har ingen kunnat beslå rapporten med något fel i sak. För det tredje, rapporten är en framgång för en internationell rättsordning som kan komma att få stor betydelse också framöver. Han underströk också att en styrka är att rapporten sätter in anfallet mot Gaza i det större sammanhang som ockupationen utgör och framhöll att Goldstonerapporten är ett steg mot att lika fall ska behandlas lika – brott mot mänskligheten är lika oacceptabla om de sker i Israel som i Rwanda - och att Israel i sin helt avvisande reaktion har tagit ytterligare ett steg mot mental isolering och avskärmning från omvärlden.

Helle Klein sade att äntligen hade juridiken tagit sin rättmätiga plats i bedömningen av vad som skett – rapporten var torr som snus och det var just därför den var så viktig. Hon talade också om västvärldens största svek mot palestinierna, då man efter ett mönstergillt genomfört demokratiskt val ändå beslöt sig för att avbryta förbindelserna med Gaza – därför att de valde fel! Hon prisade bredden i det engagemang som låg bakom dagens konferens, som hon jämförde med det svenska Sydafrikaengagemanget tidigare. Detta ingav henne ett hopp om en framtida fred och en egen stat för palestinierna.

Sist talade ordförande för Diakonia, Bo Forsberg om den israeliska arrogansen – bl a hade han själv nekats inresetillstånd som ”säkerhetsrisk” – samt om de sk ”doublestandards” som används vid bedömningen av olika folkrättsliga övergrepp beroende på vem som begått dem. Blockaden mot Gaza måste omedelbart upphöra, detta borde vara ett svenskt krav i EU, sade han och hänvisade också han till apartheidregimens avskaffande som resultat av internationellt tryck och mångårigt opinionsarbete. Samma sak skulle kunna ske i Israel-Palestinakonflikten. Tillsammans är vi starka, sade han.

Kerstin Vinterhed